

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

Білоус С. І., Новосад М. Г.

**Програма й методичні рекомендації з Релігієзнавства
для студентів усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр»**

Івано-Франківськ, 2022

Рецензенти:

Рохман Б. М., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Кучера І. М., кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Факультету психології (протокол №5 від 26.05.2022 р.).

Рекомендовано до друку вченою радою Факультету психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 10 від 27.05.2022 р.).

Білоус С. І., Новосад М. Г. Програма й методичні рекомендації з релігієзнавства для студентів усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр» [Електронний ресурс] / Світлана Білоус, Марія Новосад. – Івано-Франківськ, 2022. – 41 с.

Програма і методичні рекомендації з релігієзнавства для студентів усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр» ПНУ ім. В. Стефаника описують завдання і зміст релігієзнавства, предмет й тематику вивчення, послідовність проведення семінарів, вимоги до самостійної роботи студентів, критерії оцінювання знань і вмінь студентів, рекомендовану літературу; спрямовані на забезпечення якості освітнього процесу в умовах онлайн- / офлайн- навчання.

ЗМІСТ

ВСТУП	С. 3
1. Навчально-тематичний план дисципліни	С. 6
2. Програма курсу.....	С. 7
3. Плани семінарських занять.....	С. 9
4. Завдання для індивідуальної та самостійної роботи студентів	С.20
5. Основні релігієзнавчі терміни і поняття.....	С.23
6. Тести для контролю знань	С.23
7. Програмові вимоги з курсу «Релігієзнавство».....	С.38
8. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів з «Релігієзнавства».....	С.39
9. Базова релігієзнавча література й ресурси.....	С.40
ПІСЛЯМОВА.....	С.41

ВСТУП

Актуальність вивчення релігієзнавства очевидна: формування і розвиток у студентської молоді релігієзнавчого світогляду, релігієзнавчих компетентностей; примноження знань; розвиток навичок і позитивного особистісного відношення до представників різних світоглядів в умовах багато-релігійного й поліконфесійного суспільства та широкого спектру світоглядних установок. Релігієзнавство як навчальна дисципліна відповідає на багато цікавих запитань про релігійно-культурні особливості тієї чи іншої держави, суспільства, сприяє збагаченню духовності особистості, ціннісних переконань.

Релігієзнавство вивчається у ВНЗ України ще з 90-х років ХХ століття, опираючись на численні наукові здобутки українських та зарубіжних дослідників.

На сучасному етапі релігієзнавство як навчальна дисципліна носить факультативний вимір, тобто йде за вибором студентів. Водночас, активне сприйняття матеріалу не залишає студентів байдужими до предмету і сприяє збагаченню знань, світогляду, набуття позитивних емоцій від навчального матеріалу, що збагачує особистість.

Даний навчально-методичний комплекс призначений насамперед для того, щоб допомогти студентам отримати необхідний інформаційний і довідковий матеріал, закріпити набуті знання та навички. Він містить програму курсу, плани семінарських занять, тестові завдання, термінологічний словник, контрольні запитання та завдання для самостійної роботи студентів, які можуть бути корисними під час вивчення дисципліни в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Методичні рекомендації з релігієзнавства створені на основі Робочої програми та Силабусу з релігієзнавства.

Метою вивчення курсу релігієзнавство формування системних знань про релігію як духовно-культурний феномен, що має вплив на людину і суспільство; про закономірності розвитку релігій, конфесій, функціонування релігійних організацій.

Визначена мета реалізується шляхом розв'язання наступних **ЗАВДАНЬ**:

- сформувати у студентів цілісне уявлення про специфіку релігієзнавчого знання, дослідження зі сфери зарубіжного й вітчизняного релігієзнавства, перспективи їх подальшого розвитку;
- розвинути у студентів вміння теоретично осмислювати й аналізувати релігійні явища та процеси, які мали місце в минулому і відбуваються на сучасному етапі в зарубіжному й українському суспільстві; показати взаємовплив релігії і культури, мистецтва, релігії й політики, релігії й економіки тощо.
- розвивати навички сприйняття світогляду іншого, керуючись релігієзнавчими принципами: толерантності і терпимості, свободи віросповідань, об'єктивності та 4н..

У процесі вивчення курсу «Релігієзнавство» забезпечуються:

компетентності:

- Здатність вчитися самостійно й автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж навчання в університеті та усього життя, оцінювати прогрес і результати навчання.
- Здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел.

Результати навчання:

- Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом релігієзнавства, хронологією та науковою періодизацією.
- Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, аналізувати і систематизувати, порівнювати і формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях.
- Здатність застосовувати знання, уміння і навички із дисциплін фундаментальної і професійної підготовки у практичній діяльності.

Форми навчання: лекції, практичні заняття – (аудиторні заняття). Онлайн / офлайн навчання; самостійна робота студентів.

Методи і прийоми навчання з дисципліни «Релігієзнавство»:

- **Словесні:** розповідь, бесіда, інформаційне повідомлення, пояснення, уточнення.
- **Наочні:** презентації, відео-/ аудіо матеріали навчального змісту.
- **Інтерактивні:** моделювання життєвих ситуацій; вирішення творчих і практичних завдань; спільне розв'язання тематичних проблем.
- **Практичні:** усні відповіді, захист есе, презентацій; тестовий контроль знань; виступи на студентській конференції.

Вимоги до написання есе:

1. Самостійно висловлена думка з приводу актуальної теми (питання), підведення підсумків.
2. Обсяг есе: 2-3 сторінки (електронний варіант, 14 шрифт, Times New Roman).

Вимоги до написання презентації:

1. Вказати тему /питання.
2. Висвітлення змісту теми / питання, що може супроводитися ілюстраціями, уривками відео, аудіо матеріалів.
3. Висновки
4. Обсяг презентації: 20 слайдів (електронний варіант, 14 шрифт, Times New Roman).
5. Самостійність виконання роботи студентом.

Форми поточного контролю:

- усне й тестове опитування під час практичних занять: оцінювання творчо-пошукових завдань, доповідей, есе, презентацій, рефератів;
- оцінювання робіт КСР.

Вид підсумкового контролю: залік.

На вивчення «Релігієзнавства» передбачено **90** годин / 3 кредити ЄКТС, з яких: 30 годин – аудиторні, 60 – самостійна робота студентів.

I. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «РЕЛІГІЄЗНАВСТВО»

(за основу розподілу годин береться, для прикладу, навчальний план з Релігієзнавства для спеціальностей: 033 «Філософія», «Середня освіта. Історія», «Початкова освіта»)

Назва теми	Кількість годин, відведених на		
	лекції	семінари	самостійна робота студентів
Тема 1. Релігієзнавство як наука. Релігія - духовний феномен і предмет дослідження релігієзнавства. Релігія в житті людини і суспільства.	2	2	10
Тема 2. Політеїстичні та монотеїстичні національні релігії.	2	2	5
2.1. Юдаїзм – національна монотеїстична релігія.	-	2	5
Тема 3. Буддизм – світова релігія: особливості віровчення й обряду.	2	2	10
Тема 4. Християнство – світова релігія: особливості віровчення й обряду.	2	2	10
Тема 5. Напрями християнства.	2	-	-
5.1. Православ'я.	-	2	10
5.2. Католицизм.	-	2	10
5.3. Протестантизм.	-	2	10
Тема 6. Іслам – світова релігія: особливості віровчення й обряду.	2	2	10
Тема 7. Нетрадиційні релігії. Релігії і релігійні організації в Україні: тенденції розвитку. Свобода віросповідання. Актуальні релігієзнавчі питання.	-	-	10
Усього за видами роботи:	12	18	60
Усього з курсу:			90

II. ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Релігієзнавство як наука. Релігія - духовний феномен і предмет дослідження релігієзнавства. Релігія в житті людини і суспільства

Актуальність релігієзнавчого світогляду. Принципи академічного релігієзнавства.

Джерельна база й ресурси вивчення релігієзнавства в умовах офлайн/онлайн навчання. Наукові дослідження українських релігієзнавців.

Сутність і структура релігії. Функції релігії.

Класифікація релігій: основні підходи. Релігія і умови сьогодення. Духовність в житті людини і суспільства. Релігійність та її особливості.

Релігійна віра: значення для віруючого. Способи захисту (відстоювання) релігійної віри. Молитва - вияв спілкування людини з Богом; значення для людини. Богослужіння, жертвопринесення в системі релігійної обрядовості. Релігійні символи.

Релігійне навчання в конфесійних організаціях і в школі: проблеми і перспективи.

Атеїзм як вид світогляду. Секуляризація. Релігійний (теологічний) світогляд.

Релігієзнавчий світогляд та належне сприйняття людей з різною релігійно-конфесійною приналежністю.

Тема 2. Політеїстичні та монотеїстичні національні релігії.

Індуїзм – національна релігія Індії. Інші національні релігії Індії (індуїзм; джайнізм, сикхізм).

Конфуціанство - національна релігія Китаю.

Синтоїзм – національна релігія Японії (синтоїзм). Національні релігії Ірану (зороастризм).

Поняття «авраамічні релігії». Юдаїзм – монотеїстична національна релігія.

Основи віровчення юдаїзму. Свята і обряди юдаїзму. Напрями, течії юдаїзму. Юдаїзм на сучасному етапі.

Язичництво і неоязичництво як вияв архаїчності вірувань.

Тема 3. Буддизм – світова релігія: особливості віровчення й обряду, цінності.

Виникнення і розвиток буддизму. Основи релігійно-філософського вчення Сідхартхи Гаутами. Джерела віровчення буддизму. Морально-етичні настанови буддизму.

Загальні особливості культури і обрядовості у буддизмі

Напрями і течії буддизму. Ламаїзм.

Буддизм у сучасному світі (зокрема, в Україні).

Тема 4. Християнство – світова релігія: особливості віровчення й обряду, цінності.

Виникнення та основні етапи розвитку християнства.

Основні догмати віровчення християн. Нікео-Константинопольський символ віри.

Біблія: сакральність, структура, переклади українською мовою.

Морально-етичне вчення Нового Завіту, цінності й настанови Нового Заповіту.

Християнські таїнства та обряд.

Тема 5. Напрями християнства.

Вселенське православ'я: місце у християнстві. Структура Вселенського православ'я. Основні етапи розвитку православ'я в Україні. Базові проблеми і тенденції розвитку православ'я в Україні.

Ватикан – адміністративний центр католицизму. Особливості католицького віровчення й обряду. Меса у католицизмі. Монашество, чернечі ордени у католицизмі. Католицькі святі. Феномен «чудотворні ікони, чудотворні місця». Соціальна активність католицької церкви. Етапи історії РКЦ в Україні. Ключові етапи історії УГКЦ в Україні. Виникнення протестантизму.

Спільні ознаки віровчення і культу в протестантських організаціях. Ранній протестантизм. Пізній протестантизм. Напрями розвитку протестантизму в Україні: лютеранство, баптизм, адвентизм, Єговізм. Соціальна активність протестантських організацій.

Тема 6. Іслам як світова релігія. Традиції ісламу. Іслам в Україні.

Виникнення ісламу. Сучасний етап розвитку ісламу.

Основи віровчення, традиції і звичаї в ісламі.

Обрядовість ісламу.

Українські мусульмани: традиції і сучасність.

Іслам й ісламізм: диференціація понять.

Етика та етикет мусульман. Свята та обряди в ісламі.

Іслам як спосіб життя мусульман. Актуальні питання повсякденного життя мусульман.

Тема 7. Нетрадиційні релігії. Релігії і релігійні організації в Україні: тенденції розвитку. Свобода віросповідання. Актуальні релігієзнавчі питання.

Виникнення нетрадиційних релігій, нетрадиційних релігійних течій (НРТ) в Україні. Класифікація НРТ. Привабливість НРТ для adeptів. Свобода віросповідань. Актуальні релігієзнавчі питання.

III. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар на тему: Релігія - духовний феномен і предмет дослідження релігієзнавства.

Релігія в житті людини і суспільства.

План:

1. Актуальність релігієзнавчого світогляду. Принципи релігієзнавства.
2. Особливості виникнення релігієзнавства. Джерельна база вивчення релігієзнавства; дослідження українських релігієзнавців.
3. Сутність і структура релігії. Функції релігії.
4. Класифікація релігій: основні підходи.

Ключові слова: академічне релігієзнавство; богословське релігієзнавство; релігія; теологія/богослов'я; релігійна духовність; релігійна віра; релігійність; функції релігії; релігієзнавчий світогляд; атеїстичний світогляд; конфесійний світогляд; релігійне навчання; катехитичне навчання; релігійно-моральне виховання; релігійна культура; сакральна культура.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Филипович Л. О. Історія Української Асоціації релігієзнавців. До 25-ліття заснування // Українське релігієзнавство. – 2019. – № 88. – С. 60 – 73.
- Кралюк П., Шкрібляк М. Історія релігієзнавства в Україні. – Видавництво КНТ, - 160 с.

Контрольні запитання та завдання.

1. В чому особливості релігієзнавчого і релігійного світоглядів ?
2. Які складові сегменти релігії ? Які вияви релігійності ?
3. Які функції релігії ? Основні теорії походження релігій ?

Тестування: «Релігієзнавство як наука»; «Релігія - предмет дослідження релігієзнавства».

Теми есе:

- Релігійно-моральне виховання дітей і молоді: проблеми і перспективи.
- Релігійне навчання в конфесійних організаціях і в школі: проблеми і перспективи.
- «Християнська етика у школі»: нариси до дискусій.
- «Як я розумію релігійність» ?
- «Духовність і релігійність: диференціація понять», спільне та відмінне.
- Молитва як вияв спілкування з Богом та її значення для людини.
- Способи захисту (відстоювання) релігійної віри.
- Проблема належного сприйняття людей з різною релігійно-конфесійною приналежністю.
- Богослужіння, жертвопринесення в системі релігійної обрядовості та їх значення для людини релігійної.
- Атеїзм як вид світогляду в умовах сучасності. Секуляризація в умовах сучасності.
- Релігійний світогляд та його вплив на модель життя людини.
- Вияви релігійності особистості.
- Релігійна духовність в житті людини і суспільства.
- Значення релігійної віри для віруючої людини.
- Значення релігійних символів для віруючої людини.

Семинар на тему: Політеїстичні національні релігії.

План:

1. Національні релігії Індії (індуїзм, джайнізм, сикхізм): традиції і сучасність.
2. Національні релігії Китаю: конфуціанство, даосизм.
3. Національна релігія Японії: синтоїзм.
4. Національна релігія Ірану: зороастризм.
5. Язичництво і неоязичництво в Україні як тяжіння до архаїчних вірувань праукраїнців.

Ключові слова: первісні вірування; політеїзм; монотеїзм; аврамічні релігії; індуїзм; іудаїзм; сикхізм; синтоїзм; архаїчні вірування; язичництво; неоязичництво.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Азарова О. Релігійно-філософські вчення далекого Сходу як джерела світоглядних принципів традиційних суспільств (Китай, Японія). URL.: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5720/Azarova_RELIGIJO-FILOSOFI%20KI_VCHENNYA.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Деришева К. Конфуцій: афоризми та вислови. – К., 2018. – 144 с.
- Зубко Д. Місце та роль даоської, буддистської, конфуціанської духовності в синтоїстській свідомості японців: до питання синкретизму релігійно-філософських вчень далекого сходу . URL.: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5743/Zubko_MISCE_TA_ROL_%20LAOS%20KOYI_BUDDY%20STS%20KOYI.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ларіонова В. К. Історія національних (етнічних) релігій : навч. посіб. / В. К. Ларіонова. – Івано-Франківськ: Вид. І. Я. Третяк, 2010. – 388 с.
- Луцишина О. А. Брагмани // Велика українська енциклопедія. / Режим доступу : <https://vue.gov.ua/%D0%91%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B8>
- Луцишина О. А. Веди (оприлюднено: 25.04.2021) // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%92%D0%B5%D0%B4%D0%B8>
- Київський буддистський центру лінії Карма Кар'ю / Офіційний інтернет-сайт. URL.: <https://buddhism.kiev.ua/ua/>

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й релігієзнавчого аналізу) :

- Індуїзм (Стисла інформація про релігію). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=E98xIoahJ7I>
- Конфуцій (Художній фільм). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=jOfGk9FeD5g>
- Синтоїзм, кома (Стисла інформація про релігію). URL.: https://www.youtube.com/watch?v=qwR-jPo_wl4
- Зороастризм, кома (Стисла інформація про релігію). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=jLCIWNTYuls>
- Лао-цзи – ідеолог даосизму. Фільм В. Бебика. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=rU2tzDFwenc>
- Runvira: історія та сьогодення (Розповідь представників РУН віри про своє віровчення). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=QlkvsurmTpU>

Контрольні запитання та завдання:

1. Чим характеризуються пізні національні релігії ?
2. Яке місце у системі національних релігій займають язичницькі вірування ?
3. Чим національні релігії відрізняються від світових ?
4. Які перспективи розвитку національних релігій.

Тестування: «Національні релігії».

Теми презентацій / есе :

- Індуїзм як релігія і культура
- Взаємопроникнення релігії і культури Японії.
- Роздуми над морально-етичними настановами конфуціанства.
- Роздуми над морально-етичними настановами даосизму.
- Товариство свідомості Крішни в Україні.
- Народні вірування і звичаї в Україні в умовах домінування християнства.
- Морально-етичний вимір конфуціанства. Вислови Конфуція, над якими варто задуматись (за вибором).

Вислови, які приписують Конфуцію:

- Якщо ти ненавидиш – значить тебе перемогли.
- Якщо хтось хоче тебе дуже образити, значить йому ще гірше.
- Мудра людина розуміє справедливість; маленька людина розуміє тільки прибуток.
- Геніальні люди не піддаються навчанню. І дурні теж.
- Поради ми приймаємо краплями, зате роздаємо відрами.
- Людина, що знаходиться на самій вершині гори не впала туди з неба.
- Єдина справжня помилка – не виправляти своїх минулих помилок.
- Коли шляхи різні, не будують разом планів.
- Коли поводишся правильно, то за тобою підуть і без наказу; коли ж поводишся неправильно, то не послухають, хоч і накажеш.
- Посилати людей на війну ненавченими – значить зраджувати їх.
- Краса є у всьому, але не усім дано це бачити.
- Щоб мати те, що любиш – полюби те, що маєш.
- Я відчуваю відразу до тих, хто вважає мудрістю повторення чужих думок; хто думає, що непокора є сміливість, а викриття чужих таємниць – правдивість.
- Забувайте образи, ніколи не забувайте доброту.
- Хто багато стріляє, ще не стрілець, хто багато говорить, ще не оратор.
- Коли вам здасться, що мета недосяжна, не змінюйте мету – змінюйте свій план дій.
- Я не засмучуюся, якщо люди мене не розуміють, – засмучуюсь, якщо я не розумію людей.
- Знати, що потрібно зробити, і не робити цього – найгірше боягузтво.
- Коли зустрінеш достойну людину, то думай як зрівнятися з нею; коли ж зустрінеш недостойну – думай як не стати схожим на неї.
- Ніщо не буває рано, ніщо не буває пізно. Все буває вчасно.
- Вчення моє полягає лише в тому, щоб мати чисте серце і любити свого ближнього як самого себе.
- Авторитет приходить від розуму, а не розум від авторитету.
- Мудра людина не робитиме іншим того, чого вона не бажає, щоб зробили їй.
- Не дружи з тими, хто тобі не рівня і не бійся виправляти свої помилки.

Семинар на тему: Юдаїзм як монотеїстична національна релігія.

План:

1. Юдаїзм: основні періоди розвитку
2. Віровчення юдаїзму: джерела, догматика.
3. Обрядовість юдаїзму. Юдейські свята.
4. Напрями юдаїзму
5. Юдаїзм в світі, зокрема в Україні: сучасні тенденції.

Ключові слова: Ягве, Тора, Тамуд, 613 заповідей Тори, шабат, Пейсаг, синагога, Пурим, Суккот (кучки), рабин.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Луцюк М.В. Юдаїзм // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%AE%D0%B4%D0%B0%D1%97%D0%B7%D0%BC>
- Українська асоціація юдаїки. URL.: <https://uajs.org.ua/uk/home/pro-nas>
- Ларіонова В. К. Історія національних (етнічних) релігій : навч. посіб. / В. К. Ларіонова. – Івано-Франківськ: Вид. І. Я. Третяк, 2010. – 388 с.
- Єврейська філософія // Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія. Львів. 2020. – С.226 – 230.

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й релігієзнавчого аналізу) :

- Прогресивний юдаїзм в Україні (Стисла відеоінформація УАР). URL.: https://www.youtube.com/watch?v=36CrCRQ_KU0
- Цікаві факти про юдаїзм (Стисла відеоінформація ЗМІ). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=hwBKC9qtqKY>

Контрольні запитання та завдання.

1. Які особливості віровчення юдаїзму ?
2. Відомі юдейські свята ?
3. Як юдаїзм поділяється за напрямками віровчення?

Теми презентації/ реферату:

- Приповіді царя Соломона: морально-етичне значення.
- Відомі жінки Старого Завіту
- Старозавітні пророки
- Синагога – центр релігійно-культурного життя юдеїв.
- Юдейські синагоги в Україні
- Морально-релігійні настанови юдаїзму.
- Юдейські традиції в Україні.
- Етапи історії юдаїзму
- Хасидизм в Україні
- Юдаїзм в Україні

Тестування: «Юдаїзм»

Семінар на тему: «Буддизм як світова релігія».

План.

1. Виникнення буддизму. Міфологія та джерела віровчення.
2. Загальні засади віровчення буддизму.
3. Напрями буддизму. Ламаїзм.

4. Буддiйська культура в умовах сучасности.

Ключові слова: Сидхартха Гауама; Трипiтака; бодхисатва; карма, сансара, медитацiя, гуру, сангха, ламаiзм; хiнаяна; махаона, варджаяна; «восьмеричний шлях спасiння»; «чотири благороднi iстини»; принцип «золотої середини».

Рекомендована додаткова лiтература для вивчення теми:

- Титаренко В.В. Трипiтака // Велика українська енциклопедiя. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%A2%D0%B8%D0%BF%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%B0>
- Титаренко В. В. Будда // Велика українська енциклопедiя. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D1%83%D0%B4%D0%B4%D0%B0>
- Буддизм дiамантового шляху. Буддiйський центр. Львiв / Офiцiйна сторiнка. URL.: <http://buddhism.lviv.ua/>.
- Буддизм. Релiгiйний центр українського об'єднання буддистiв лiнii Карма Каг'ю Дiамантового шляху тибетського буддизму / Офiцiйна сторiнка . URL.: <https://buddhism.ua/> .

Додатковi вiдеоресурси до теми (для ознайомлення й релiгiєзнавчого аналізу) :

1. Буддисти лiнii Карма Каг'ю. URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=r7WfRsD62zA>
2. Маленький Будда (Художнiй фiльм про засновника буддизму). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=lycr0aPjI6Y>
3. Розмова Далай-лами з українством (Бесiда українцiв з Далай Ламою XIV). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=n3dRLWYva04>

Контрольнi запитання та завдання.

1. В чому полягають благороднi iстини буддизму? В чому сутнiсть вiровчення буддизму.
2. Як буддисти розумiють серединний шлях?
3. Як представлена буддистська культура у свiтi?

Тестування: «Буддизм».

Теми есе / презентацiї:

- Йога як схiдна практика: актуальнiсть чи критика серед представникiв християнства.
- Медитацiя у буддизмi i медитацiя у християнствi: порiвняльний аспект.
- Буддизм в Китаї, Індії, Японії та ін. державах свiту (за вибором): особливостi розвитку.
- Морально-етичнi настанови буддизму.
- Далай-лама XIV – видатний духовний лiдер свiту.

Цитати для роздумiв (автор цитат – Далай Лама XIV).

- «Коли прокидаєтеся, насамперед думайте: сьогодні мені пощастило, що я живий, у мене є дорогоцінне людське життя, я не збираюся витратити його даремно».
- «Обміркуйте уважно: що заважає вам жити так, як ви хочете жити?»
- «Любов і співчуття – це необхідність, а не розкіш. Без них людство не зможе вижити».
- «Вся мета релігії – сприяти любові і співчуття, терпіння, терпимості, смирення і прощення».
- «Тільки розвиток співчуття і розуміння інших може принести нам спокій і щастя, до яких ми всі прагнемо».

Семинар на тему: Християнство – світова релігія: особливості віровчення й обряду, цінності.

1. Виникнення та основні етапи розвитку християнства.
2. Основні догмати віровчення християн. Нікео-Константинопольський символ віри.
3. Біблія: сакральність, структура, переклади українською мовою. Морально-етичне вчення Нового Завіту.
4. Патристика IV – VIII ст.: видатні представники, вчення. Схоластика.
5. Християнські таїнства та обряд.
6. Морально-етичні цінності й настанови Нового Заповіту для сучасників. Євангелізація у християнстві.

Ключові слова: Ісус Христос; Богородиця; Біблія; Святе Передання; патристика; християнські таїнства; Євхаристія; Отці-Каппадокійці; Літургія Івана Золотоустого; Великий церковний Розкол; «Сім Вселенських соборів».

Рекомендована література:

- Головащенко С. Історія християнства. К., 1999. – 352 с.
- Філософія середніх віків // Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія. Львів. 2020. – С. 65 – 101.

Семинар на тему: Православ'я.

План.

1. Вселенське православ'я: місце у християнстві.
2. Структура Вселенського православ'я.
3. Помісні автокефальні церкви Вселенського православ'я
4. Ключові етапи розвитку православ'я в Україні.
5. Основні проблеми і тенденції розвитку православ'я в Україні.

Ключові слова: Вселенське православ'я; Вселенський патріарх; автокефалія; автономія; екзархат; томос; диптих; канонічні церкви; неканонічні церкви; автокефальні церкви; автономні церкви; Церква-Матір; Церква-Дочка; ігумен; протоієрей; єпископ; митрополит; лавра; Афон; схимник; старець; Києво-Печерська лавра; Києво-Печерський патерик; Іван Вишенський; Петро Могила; Скит Манявський; Почаївська лавра; Софія Київська; «дванадцять свята»; УПЦ КП; УАПЦ; ПЦУ; УПЦ; Філарет; Епіфаній; Онуфрій.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Автономія церковна // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0
- Арістова А. В., Присухін С. І. Великий розкол 1054 // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/>
- Біблія. Переклад о. Івана (Хоменка) (коментар проф. Д. Степовика). URL.: http://ukrbible.at.ua/load/zavantazhiti_ukrajinsku_bibliju/skachaty_ukrajinsku_bibliju/biblija_pereklad_o_ivana_khomenka_pdf_djvu_doc_htm/7-1-0-174
- Святе Письмо: Старий Завіт. Новий Завіт . URL.: <https://dyvensvit.org/bible/>
- Балог П., о. Церква – тіло Христове у посланнях апостола Павла та автокефалія. URL.: https://risu.ua/cerkva-tilo-hristove-u-poslannyah-apostola-pavla-ta-avtokefaliya_n108164
- Головащенко С. Історія християнства. К., 1999. – 352 с.
- Киридон А.М. Автокефальна церква // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0
- Киридон А.М. Православна церква України // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8
- Киридон А.М. Томос // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%A2%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81>
- Мельник В. М. Свята божественна літургія у розумінні мирянина. – К. 2015. – 276 с.
- Присухін С. І. Василь (Липківський) // Велика українська енциклопедія. URL.: [https://vue.gov.ua/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C_\(%D0%9B%D0%B8%D0%BF%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9\)](https://vue.gov.ua/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C_(%D0%9B%D0%B8%D0%BF%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9))
- Присухін С. І. Епіфаній (Думенко) // Велика українська енциклопедія. URL.: [https://vue.gov.ua/%D0%95%D0%BF%D1%96%D1%84%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B9_\(%D0%94%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE\)](https://vue.gov.ua/%D0%95%D0%BF%D1%96%D1%84%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B9_(%D0%94%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE))
- Саган О. Н. Вселенське православ'я. Суть. Історія. Сучасний стан. – Київ: Світ знань, 2004. – 910 с.
- Саган О.Н. Вселенське православ'я // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%92%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%27%D1%8F
- Саган О.Н. Константинопольська православна церква // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0
- Саган О.Н. Об'єднаний собор Православних церков України // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%9E%D0%B1%27%D1%94%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80_%D0%9F%D1%80%D0

<https://www.youtube.com/watch?v=bMyOc583Nc8>
<https://www.youtube.com/watch?v=DOX5fMPPmc>
<https://www.youtube.com/watch?v=Wpe-T2X5AY>
<https://www.youtube.com/watch?v=4w178wADBf8>

- Шумило С.В. Афон (Свята Гора) // Велика українська енциклопедія. URL.: [https://vue.gov.ua/%D0%90%D1%84%D0%BE%D0%BD_\(%D0%A1%D0%B2%D1%8F%D1%82%D0%B0_%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B0\)](https://vue.gov.ua/%D0%90%D1%84%D0%BE%D0%BD_(%D0%A1%D0%B2%D1%8F%D1%82%D0%B0_%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B0))
- Харьковченко Є. А., Чікарькова М. Ю. Апостоли (послідовники Христа) // Велика українська енциклопедія. URL.: [https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%B8_\(%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0\)](https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%B8_(%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0))
- Православна Церква України (ПЦУ). Офіційний інтернет-сайт // <https://www.pomisna.info/uk/>
- Українська православна церква. Офіційний інтернет-сайт (УПЦ (МП)) // <https://news.church.ua/>
- УПЦ КП. Офіційний інтернет-сайт // <https://www.cerkva.info/>

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й релігієзнавчого аналізу) :

- Церква в Україні (Етапи історії: огляд ЗМІ) // <https://www.youtube.com/watch?v=bMyOc583Nc8>
- Іван Огієнко. Українська церква. Нариси з історії Української Православної Церкви (Аудіокнига) // <https://www.youtube.com/watch?v=DOX5fMPPmc>
- Камо грядеши (1951) (Художній фільм про перші часи виникнення християнства) // <https://www.youtube.com/watch?v=Wpe-T2X5AY>
- Ісус (Євангеліє від Луки) (Художній фільм, українською мовою) // <https://www.youtube.com/watch?v=4w178wADBf8>

Індивідуальне завдання.

- Скласти таблицю «Хронологія основних подій в житті православ'я України»

Тестування: «Вселенське православ'я», «Православ'я в Україні».

Теми есе/ презентацій:

- Морально-етичний вимір настанов духовенства у православ'ї (під час проповіді на богослужінні)
- Переклади Біблії українською мовою
- Видатні православні святині в Україні
- Вплив християнства на архітектурні стилі в Україні
- Візантійський стиль іконопису в Україні
- Бароковий стиль іконопису в Україні
- Видатні постаті українського православ'я
- Особливості обряду в українському православ'ї

Семинар на тему: «Католицизм»

План.

1. Особливості віровчення й обряду Католицької Церкви
2. Католицька церква в 2-й пол. XX — поч. XXI ст.

3. Організаційна структура Католицької Церкви
4. Монаші згромадження Католицької Церкви
5. РКЦ в Україні: новітній період
6. УГКЦ в Україні: новий та новітній періоди.
7. УГКЦ: особливості обряду.

Ключові слова:

Католицизм, Ватикан, Святий Престол, кардинал, аджорнаменто, «21 Вселенський собор», соціальна доктрина церкви, РКЦ, УГКЦ, цілібат, «Філіокве», маріологія, унія, контрреформація, домініканці, францисканці, василіяни, селезіяни, харизмати, переклади Біблії українською мовою, папа Іван Павло II, папа Франциск, митрополити Андрей Шептицький, Йосип Сліпий, Любомир Гузар, Святослав Шевчук.

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Арістова А. В., Присухін С. І., Яроцький П.Л. Католицька церква (Оприлюднено: 18.03.2020) // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0
- Васьків А.Ю. Андрей (Шептицький) // Велика українська енциклопедія. URL.: [https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9_\(%D0%A8%D0%B5%D0%BF%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9\)](https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9_(%D0%A8%D0%B5%D0%BF%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9))
- Присухін С. І., Іван Павло II // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD_%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%B%D0%BE_II
- Присухін С. І., Любомир (Гузар) // Велика українська енциклопедія. URL.: [https://vue.gov.ua/%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%80_\(%D0%93%D1%83%D0%B7%D0%B0%D1%80\)](https://vue.gov.ua/%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%80_(%D0%93%D1%83%D0%B7%D0%B0%D1%80))
- Присухін С. І., Папа Римський // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%9F%D0%B0%D0%BF%D0%B0_%D0%A0%D0%B8%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9
- Сарапін О.В. Аджорнаменто // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B4%D0%B6%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BE>
- Українська греко-католицька церква (УГКЦ). Офіційний інтернет-сайт // <http://ugcc.ua/>
- Шевченко С. Римо–католицька церква на початку XXI століття: проблеми модернізації в умовах політико – правової інтеграції ЄС / Світлана Шевченко // <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2015/229/pdf/214-224.pdf>
- Яроцький П. Л. Римська курія // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%A0%D0%B8%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%96%D1%8F
- Яроцький П. Л. Ватикан // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%92%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BD>

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й релігієзнавчого аналізу) :

- Релігія в особах. Святослав Шевчук (бесіда релігієзнавців з Святославом Шевчуком) // <https://www.youtube.com/watch?v=gxWtBSBdhI4>

- Ключові моменти історії УГКЦ. Відкрита Церква. Діалоги (*інтерв'ю з О.Туриєм*) // <https://www.youtube.com/watch?v=nIk4a0w0Pr0>
- «Владика Андрей» (Metropolitan Andrey) — фільм українського кінорежисера Олесь Янчука (*Художній фільм про видатного лідера УГКЦ*) // <https://www.youtube.com/watch?v=6GBSAmJaAg>
- Любомир. Бути людиною. 1 серія. Документальний фільм про Блаженнішого Любомира Гузара. УГКЦ // <https://www.youtube.com/watch?v=GFRBv4LjR4Y>
- Любомир. Бути людиною. 2 серія. Документальний фільм про Блаженнішого Любомира Гузара. УГКЦ // <https://www.youtube.com/watch?v=405cL0DwhL0>

Індивідуальне завдання.

- Скласти таблицю «Хронологія основних подій в житті українського греко-католицизму»

Теми есе / презентацій:

- Морально-етичний вимір настанов духовенства у католицизмі (під час проповіді на богослужінні)
- УГКЦ: видатні постаті
- Видатні святині УГКЦ

Тестування: «Католицизм», «Католицизм в Україні».

Семінар на тему: Протестантизм.

План:

1. Виникнення протестантизму. Ранній протестантизм: лютеранство, кальвінізм, англіканство, цвінгліканство, квакери. Видатні діячі раннього протестантизму.
2. Пізній протестантизм: методисти, адвентисти, баптисти, п'ятидесятники, єговісти. Видатні діячі пізнього протестантизму.
3. Соціальна активність протестантських організацій.
4. Протестантська етика і мораль.

Ключові слова: реформація; ранній / пізній протестантизм; лютеранство; кальвінізм; англіканство; баптизм; єговізм; «спасіння вірою».

Рекомендована додаткова література для вивчення теми:

- Всеукраїнський союз церков євангельських християн-баптистів. Офіційна сторінка. URL.: <https://www.baptyst.com/>
- Історія релігії в Україні: у 10-ти т. / Редкол: А.Колодний (голова) та ін. — К.: Світ Знань. Т. 5. Протестантизм в Україні // За ред. П. Яроцького. — 2002. — 424 с. URL.: https://ure-online.info/prints/ir/TOM_5.pdf
- Українська лютеранська церква. URL.: <http://ukrlc.org/>
- Филипович Л. Протестантизм та його роль в утвердженні релігійного багатоманіття світу // Людмила Филипович. Історія релігій в Україні: Науковий щорічник 2017. Вип. 27. URL.:

http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13375/Fylypovych_Protestantyzm_ta_yoho_rol.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Церква адвентистів сьомого дня. Офіційний сайт. URL.: <https://adventist.ua/>
- Лютер / Luther (Худоний фільм про засновника протестантизму). URL.: https://www.youtube.com/watch?v=s-vtF_RtAyg

Додаткові відеоресурси до теми (для ознайомлення й релігієзнавчого аналізу) :

- 10 фактів про П'ятидесятників для релігієзнавців Гура В. 2021 р. (П'ятидесятники). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=NiyogFxnE0o>

Тестування «Протестантизм»

Тема есе:

- Морально-етичний вимір настанов духовенства у протестантських організаціях (під час проповіді на богослужіннях).
- «Причини поширення протестантських організацій в Україні».

Теми презентацій:

- Соціальна активність протестантизму
- Українська лютеранська церква
- Церква ЄВХБ в Україні: особливості віровчення і обряду
- «Санітарна реформа» Церкви адвентистів сьомого дня
- Свідки Єгови в Україні: структура організації, особливості віровчення.
- Хронологія основних подій в історії протестантизму на території України.

Семинар на тему: Іслам – світова релігія: особливості віровчення й обряду.

План.

1. Виникнення й розвиток ісламу
2. Основи віровчення ісламу
3. Обрядовість ісламу
4. Закон і право в ісламі
5. Напрями ісламу

Ключові слова: мусульманство; Аллах; Мухамед; шагада, намаз; рамадан; джихад; Коран; Сунна; суніти; шиїти; Мекка; Медина.

Додаткова література:

- Арабська культура / Редакція ВУЕ // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0>

- Ісмагілов С.В. Духовне управління мусульман України УММА // Велика українська енциклопедія. URL.: https://vue.gov.ua/%D0%94%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B5_%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BC%D1%83%D1%81%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B0%D0%BD_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%A3%D0%9C%D0%9C%D0%90
- Якубович М.М. Коран // Велика українська енциклопедія. URL.: <https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD>
- Іслам в Україні. URL.: <https://islam.in.ua/ua>
- Духовне управління мусульман в Україні. URL.: <https://umma.in.ua/ua/musulmany-ukrayiny>

Додатковий відеоресурс до теми (для ознайомлення й релігієзнавчого аналізу) :

- Релігія в особах. Саїд Ісмагілов (*Ознайомлення з особливостями ісламу в світі, зокрема України*). URL.: <https://www.youtube.com/watch?v=Cf8hBZT3ecs>

Контрольні запитання та завдання:

1. Які ключові терміни, що розкривають особливості віровчення ісламу ?
2. Скласти таблицю: «Спільне і відмінне у віровченнях аврамічних релігій»

Теми есе / презентацій:

- Іслам і поняття «міжрелігійні шлюби».
- Ісламська культура в Україні: особливості розвитку.
- Іслам в Україні на сучасному етапі
- Свята ісламу

IV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

Контроль самостійної роботи (КСР) може здійснюватись у вигляді тестів або захисту самостійно підготовлених презентацій на обрану тему.

Контрольні запитання та завдання до представленої теми з релігієзнавства:

1. В чому полягає актуальність представленої теми?
2. Що нового дізналися, досліджуючи тему ?
3. Які висновки з тематичної презентації ?

Завдання для індивідуальної та самостійної роботи студентів «**Актуальні релігієзнавчі питання. Релігійно-конфесійна карта світу**»:

1. Біблія – основне джерело віровчення християн.
2. Переклади Біблії українською мовою.
3. Християнські паломницькі центри у світі.
4. Християнські паломницькі центри в Україні.
5. Релігійний туризм у світі (культові центри буддизму, юдаїзму, ісламу та ін).
6. Візантійський і бароковий стилі іконопису в Україні.
7. Томос: історичне значення для православ'я України.
8. Диптих. Питання визнання ПЦУ у Вселенському православ'ї.
9. Видатні представники православ'я в Україні.
10. Видатні представники українського греко-католицизму.
11. Стан і перспективи розвитку православ'я в Україні (початок ХХІ ст.).
12. Стан і перспективи розвитку греко-католицизму в Україні (початок ХХІ ст.).

13. "Змішані шлюби": міжрелігійне й міжконфесійне подружжя та проблема релігійної ідентичності.
14. Виховання дітей на засадах релігійної етики і моралі: актуальність, виклики, проблеми дискусії (порівняльний аналіз – на прикладі навчальних закладів Івано-Франківська й Києва).
15. Душпастирські духовно-моральні повчання засобами християнських медіа (для прикладу, Радіо Марія – з "Архіву передач").
16. Літургія у православної і греко-католицькій церкві (ПЦУ і УГКЦ): структура, зміст, значення, символи, відмінності.
17. Протестантські організації і ставлення до понять: "багатство, бідність, гроші, фінансові потоки, самодостатність, накопичення капіталу".
18. Східні релігійні знання і практики в житті частини українців (медитація; чакри; йога; бойові мистецтва; вегетаріанство; вайшнавська традиція харчування; духовні повчання гуру як засоби у психотерапії та ін.)
19. Роль жінки у аврамічних релігіях: порівняльний аналіз (юдаїзм, християнство, іслам).
20. Моногамність і полігамія згідно поглядів релігій. Проблема нетрадиційних сімей.
21. Сім'я як "домашня церква" (католицизм, православ'я, протестантизм).
22. Цивільні й церковні союзи (шлюби) чоловіка і жінки: питання чистоти дошлюбних і шлюбних стосунків; вірність - зрада; любов - ненависть; турбота-зневага; вияви childfree; проблема відсутності дітей у сім'ї і питання кількості дітей у сім'ї; багатодітні сім'ї; довголіття шлюбу. Сімейні цінності і релігія.
23. Феномен дива в житті людини: містично-терапевтична функція християнства та його засоби (віра, молитва, сповідь, євхаристія, чудотворні ікони, справи милосердя ін.). Поняття "благословення" і "проклинання", "благодать".
24. Соціальна активність релігій. Погляди релігій на здоровий спосіб життя (проблема алкоголізму, наркоманії, залежностей та ін.; проблема браку любові до себе і до ближнього через турботу про здоров'я).
25. Християнська біоетика: погляди традиційних християнських церков на проблеми абортів, евтаназії, клонування, переливання крові, штучного запліднення.
26. Дух, душа, тіло з точки зору християнського антропологічного вчення. Безсмертність душі. Есхатологічні виміри життя: рай, пекло чистилище; митарства.
27. Релігія і медицина: погляди на хворобу, оздоровлення, зцілення. Християнські цілителі і лікарі (Лука Войно-Ясинецький та ін.).
28. Традиційна тибетська медицина. Буддійські цілителі.
29. Капеланство в Україні: особливість розвитку.
30. Християнська тематика у творах українських письменників.
31. Ватикан – місто-держава та його роль у світі.
32. Міжособистісні конфлікти на релігійній основі: тенденції розвитку, шляхи подолання, екуменічні діалоги.
33. Війни на релігійній основі в історії розвитку світового суспільства.
34. Традиційні і нетрадиційні релігійні організації та молодь: проблема вибору.
35. Секуляризація як виклик релігійній духовності суспільства.
36. Релігійні свята і традиції, що відзначаються на державному рівні: порівняльний аналіз (на прикладі США, Китаю, Японії, країн Європи, арабських держав).
37. Релігія як закон і стиль життя у традиційних суспільствах. Державний статус релігії у окремих державах світу. Поняття "домінування релігії" у суспільно-політичному житті.
38. Християнська тематика у художніх фільмах.
39. Особливості відображення подій в історії раннього християнства у фільмі "Quo Vadis" ("Кво Вадіс", 2001).
40. "Владика Андрей": фільм Олеся Янчука про величну постать УГКЦ.
41. Історико-релігійна тематика у художніх фільмах.

V. ОСНОВНІ РЕЛІГІЄЗНАВЧІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ:

- **Релігієзнавство** – наука, що вивчає феномен релігії.

Релігієзнавство досліджує суспільно-історичну природу релігії, механізм її соціальних зв'язків з економічними, політичними і духовними сферами суспільства; досліджує вплив релігії на особистість віруючих у контексті конкретних історичних умов.

- **Принципи релігієзнавства** – основоположні засади, які застосовуються в написанні наукових релігієзнавчих досліджень, а також є важливими для відношення кожної особистості до представників інших релігійних приналежностей. До основних релігієзнавчих принципів відносяться: свободи віросповідання; толерантності і терпимості, релігійно-конфесійна незаангажованість; світоглядного плюралізму та ін.
- **Релігієзнавчий світогляд** – цілісне сприймання релігійно-конфесійних процесів суспільства; неупереджені погляди особистості на релігії.
- **Релігія** – вияв духовності; духовний феномен. Існує велика кількість взаємодоповнюючих визначень поняття «релігія».
- **Релігія** – це форма суспільної свідомості та індивідуального світогляду, що ґрунтується на вірі в існування Бога / надприродного світового начала/ , який створив матеріальний світ і може втручатись у перебіг подій у світі, в житті людини, в закономірності світу та причинно-наслідкові зв'язки. Буває, що релігія для віруючих – це цінності, стиль життя, норми поведінки.
- **Релігійно-конфесійний світогляд** - погляд особистості на світ, процеси в ньому з точки зору певної релігії (конфесії, релігійної організації); керування в особистому повсякденному житті цінностями релігії (конфесії).
- **Релігійний синкретизм** – неорганічне (еклектичне) / чи органічне поєднання в релігійному комплексі елементів різних релігійних віровчень і практик. Наприклад, сикхізм поєднує в собі основи віровчення індуїзму й ісламу.
- **Монотеїзм** – віра в одного бога.
- **Політеїзм** – віра в багатьох богів одночасно.
- **Конфесія** – напрям віровчення в межах однієї релігії, що має спільні особливості віри, обряду, погляди.
- **Екуменізм** – міжрелігійний (міжконфесійний діалог).
- **«Аврамічні релігії»** – поняття, яке вживається релігієзнавцями; позначає спільне походження від біблійного патріарха Авраама. До «авраамічних релігій» відносять: іудаїзм, християнство, іслам.
- **Національні релігії** – релігії, для яких важливим для ідентифікації є критерій «нація, держава». Існують національні релігії Індії, Ірану, Японії, Китаю та ін.
- **Світові релігії** – релігії, що відкриті для світового суспільства, незалежно від національних чи інших приналежностей. До світових релігій належать буддизм, християнство, іслам.
- **Функції релігій:** роль релігії, вплив релігії на суспільство, людину. До основних функцій зараховують: світоглядна, комунікативна, регулятивна, нормотворча, інтегративна.
- **Теорії походження релігій** – узагальнені дослідниками (релігієзнавцями, філософами, психологами, істориками, богословами та ін.) версії щодо походження (виникнення) релігій / релігії. Теорії походження релігії умовно розділяють на: - ідеалістичні (богословські) й – матеріалістичні. В переважній більшості, кожна релігія дає пояснення щодо свого виникнення у містичний спосіб. Нетрадиційні релігії (релігійні організації) – своє походження пов'язують або з попередньою спорідненою релігійною традицією, або із засновником, лідером релігійної організації.
- **Релігійна етика** – релігійно-богословське вчення про мораль, засноване на нормах і принципах тієї чи ін. релігії. Розрізняють християнську етику, юдейську етику; ісламську

етику та ін. В Україні з 90-х років ХХ століття в загальноосвітніх закладах періодично запроваджують християнську етику, над чим точаться активні суспільні дискусії.

- **Катехитичне навчання** – термін, який пов’язують з християнством; споріднений з терміном «релігійне навчання». Катехизм – навчання основ віри у християнстві. Катехитичне навчання зазвичай організовується при релігійних організаціях (парафіях, центрах, установах). Іноді, катехитичне навчання запроваджують у початкових класах в Україні як додаткове за бажанням батьків. Катехитичне навчання зазвичай організовує священнослужитель чи представник/ представниця монашества (православного / греко-католицького/ католицького) з метою підготовки дітей до «Першого причастя» - урочистого й усвідомленого прийняття християнських тайн Сповіді і Причастя.

VI. ТЕСТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Тестовий контроль знань – додатковий результат оцінювання знань до семінарських занять.

Весь пакет тестів для студентів ПНУ ім. В. Стефаніка, що вивчають релігієзнавство, розміщений повною мірою у системі d-learn. Тести періодично оновлюються за ступенем складності.

Приклади тестових завдань

ТЕСТ: «Релігієзнавство як наука. Релігія - предмет дослідження релігієзнавства».

- Хто вперше використовує термін «релігієзнавство» («Науки про релігію»; 1834 р.) ?

Георг Гегель

Фрідріх Шлейермахер

Бернард Больцано

Макс Мюлер

- «Хто знає лише одну релігію – не знає жодної»; «якщо я хочу знати свою релігійну традицію, - я повинен вивчати інші релігійні традиції» – так вважав ...

Імануїл Кант

Макс Мюлер

Георг Гегель

Фрідріх Шлейермахер

- Перший Парламент релігії у світі відбувся у Чикаго ...

у 1834 р.

у 1874 р.

у 1893 р.

у 19021 р.

- Священик-протестант, теолог, історик релігії, педагог, один із засновників релігієзнавства, автор праці «Основи науки про релігії» (1896—1898) –

Макс Мюлер

Корнеліус Петер Тілле

Георг Гегель

Фрідріх Шлейермахер

- Перший релігієзнавчий підручник в Україні «Філософія релігії» (20-ті роки XX ст.) написаний ...

Василем Зінківським

Миколою Боголюбовим

Максом Мюлером

Іваном Огієнком

- Протилежність релігійній толерантності –

солідарність

амбіційність

нетерпимість

витривалість

- Релігійне вчення про кінцеву долю людства і світу –

есхатологія

теологія

епістемологія

аксіологія

- Яка галузь релігієзнавства з'ясовує, як розвивається в часі релігія в усьому її різноманітті, відтворює минуле різних релігій у конкретності їхніх форм, накопичує і зберігає інформацію про численні релігії, що колись існували та існують сьогодні ?

філософія релігії

соціологія релігії

історія релігії

психологія релігії

- Богословське релігієзнавство –

академічне

конфесійне

секуляризоване

плюралістичне

- Радикальне відхилення від сталого релігійного канону у межах даної релігії –

єресь

дисидентство

скептицизм

пантеїзм

ТЕСТИ. «Національні релігії». «Юдаїзм як монотеїстична національна релігія»

- Карма –

закон відплати

закон процвітання

закон просвітлення

душа

- У якій із вказаних національних релігій присутній монотеїзм ?

синтоїзм

сикхізм

джайнізм

індуїзм

- Богиня Сонця – Аматерасу прославляється у ...

синтоїзмі

джайнізмі

індуїзмі

сикхізмі

- «Тримурті» (Брахма, Вішну, Шива) є ...

індуїзмі

джайнізмі

буддизмі

ведичній релігії

- У якій національній релігії об'єктами поклоніння є небесні й земні божества (камі) — небожителі, духи і явища природи, герої старовини, померлі родичі, тварини, предмети побуту тощо ?

джайнізмі

сикхізмі

індуїзмі

синтоїзмі

- Глава якої держави сприймається у релігійному значенні як «первосвященик» над вірними ?

Індії

Ірану

Японії

Ізраїлю

- У якій релігії говориться про «Сяо» – принцип любові дітей до батьків ?

конфуціанстві

даосизмі

синтоїзмі

зороастризмі

- Прихильників якої релігії називають вогнепоклонниками ?

сикхізму

зороастризму

синтоїзму

джайнізму

- В якій релігії Ахурамазда і Ангра-Майнью є уособленням Добра і Зла ?

у зороастризмі

у синтоїзмі

у джайнізмі

у даосизмі

- Як називається етичний принцип ненасильництва, що зустрічається у вченні індійських релігійних вчень (особливо у джайнізмі)?

ахімса

карма

нірвана

йога

- Є релігія, у якій вшановують Небо як частину природи, і як вищу духовну силу. Яку державу називають «Піднебесною» ?

Китай

Індію

Іран

Ізраїль

ТЕСТ. «Буддизм як світова релігія».

- Де виник буддизм ?

Індія

Китай

Японія

Іран

- Інтенсивне, проникаюче всередину міркування, занурення розумом у предмет, ідею шляхом зосередження на одному об'єкті та усуненні всіх факторів, що розсіюють увагу, як зовнішніх (звук, світло), так і внутрішніх (фізичне, емоційне й інше напруження) – це ...

медитація

йога

богослужіння

жертвопринесення

- Духовне ім'я Будда означає ...

вдосконалений

гармонійний

просвітлений

аскетичний

- Колесо бугтя – ...

сансара

карма

дхарма

нірвана

- Універсальний закон причинності — це ...

сансара

карма

дхарма

нірвана

- «Бажання – причина страждань» – це ...

перша благородна істина

друга благородна істина

третя благородна істина

четверта благородна істина

- Мала колісниця, вузький шлях спасіння; інтелектуально та ритуально складний шлях до нірвани, відкритий лише для монахів - ...

Махаяна

Хінаяна

Ламаїзм

Тхеравада

- Велика колісниця у буддизмі, або широкий шлях спасіння – це ...

Махаяна

Хінаяна

Ламаїзм

Тхеравада

- Людина, яка досягла стану найвищого духовного пробудження, але свідомо не увійшла до нірвани – це ...

Бодхісатва

Будда

Далай-лама

Панчел-лама

- Сакральний символ, що використовується при медитаціях в буддизмі, ритуальний предмет; інтерпретується як модель Всесвіту – це ...

чотки

свічка

мандала

сансара

ТЕСТИ. «Вселенське православ'я». «Православ'я в Україні».

- Буквальний зміст поняття «православ'я» у перекладі з грецької мови ?

«вселенська церква»

«правильна думка»

«істинна релігія»

«світова віра»

- Кого вважають першим серед рівних у Вселенському православ'ї ?

Єрусалимського патріарха

Олександрійського патріарха

Московського патріарха

Константинопольського патріарха

- Вселенський Патріарх у православ'ї – це ...

Єрусалимський патріарх

Антиохійський патріарх

Константинопольський патріарх

Московський патріарх

- Яке місце займає Єрусалимська православна Церква у диптиху Вселенського православ'я ?

1-ше

2-ге

3-тє

4-тє

- Глава якої Церкви у Вселенському православ'ї носить титул «Папа і Патріарх»?

Константинопольської ПЦ

Олександрійської ПЦ

Єрусалимської ПЦ

Антиохійської ПЦ

- Скільки автокефальних Церков є у диптиху (особливого списку визнаних церков, порядку честі) Вселенського православ'я ?

«10»

«12»

«14»

«15»

- Головою автокефальної Православної Церкви України є ...

Митрополит Онуфрій (Березовський)

Патріарх Філарет (Денисенко)

Митрополит Епіфаній (Думенко)

Патріарх Кирило (Гундяєв)

- У якому році київський князь Володимир охрестив Русь-Україну ?

950

978

988

998

- Неканонічне остаточне приєднання Київської Митрополії до Московського Патріархату відбулося ...

у 1632 р.

у 1648 р.

у 1686 р.

у 1721 р.

- Перший Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ відбувся ...

1917 р.

1921 р.

1928 р.

1933 р.

- Митрополитом Київським і всієї України у 1921 – 1927 рр. був ...

Антоній (Винницький)

Василь (Липківський)

Миколай (Борецький)

Петро Могила

- У якому році було прийнято рішення про ліквідацію УПЦ КП (через об'єднання українських православних церков в єдину ПЦУ) ?

у 1992

у 2001

у 2018

у 2020

ТЕСТИ. «Католицизм». «Католицизм в Україні».

- Початкове вчення про віру – це ...

душпастирство

катехитика

гомілетика

літургіка

- Хто очолює Римо-Католицьку Церкву на сучасному етапі (2022) ?

Іван-Павло I

Іван-Павло II

папа Франциск

Бенедикт XVI

- На сучасному етапі Католицьку Церкву очолює

понтифік-домініканець

понтифік-францисканець

понтифік-василіянин

понтифік-езуїт

- Обрання сьогоднішнього понтифіка Католицької церкви відбулося у ...

2001 р.

2009 р.

2013 р.

2018 р.

- Уряд Ватикану називається ...

Конклав

Святий Престол

Конфірмація

Римська Курія

- Целібат – це ...

обмеження у розвагах священників

навчання віруючих правд віри

заборона одружуватися священникам

чернечий орден

- Як називається розділ теології і філософії, що складає систему поглядів і вірувань про кінець світу, а також про долю людства і Всесвіту ?

сотеціологія

есхатологія

гносеологія

епістемологія

- Один із ключових термінів у есхатології ?

конклав

чистилище

індульгенції

інквізиція

- «Аджорнаменто» означає ...

оновлення

спокутування

причастя

сповідь

- Коли відбувся II Ватиканський собор ?

1545 – 1563 рр.

1868 – 1870 рр.

1962 – 1965 рр.

1979 – 1985 рр.

- Оголошення і втілення вироку інквізиції у середньовіччі – це ...

конклав

автодафе

індульгенції

катарсис

- У якому році була укладена Берестейська унія ?

1385 р.

1401 р.

1569 р.

1596 р.

- Хто очолює єпископат РКЦ в Україні на сучасному етапі (2022 р.)?

Мар'ян Яворський

Мечислав Мокшицький

Євгеніуш Базяк

Святослав Шевчук

- Яке світське ім'я папи Івана-Павла II ?

Альбіно Лучані

Йозеф Ратцінгер

Кароль Войтила

Хорхе Бергольйо

- Видатний лідер в історії УГКЦ періоду 1901 - 1944 рр. – це ...

Юліан Куїловський

Йосип Сліпий

Андрей Шептицький

Любомир Гузар

- Хто автор праці «Як будувати Рідну хату» ?

Йосип Сліпий

Андрей Шептицький

Любомир Гузар

Святослав Шевчук

- Коли відбувся Львівський псевдо-собор УГКЦ, що прийняв рішення про скасування Брестської унії і ліквідацію Української Греко-Католицької Церкви ?

1941 р.

1946 р.

1978 р.

1998 р.

- У якому році обрано Святослава Шевчука Головою УГКЦ ?

1991 р.

1998 р.

2011 р.

2013 р.

ТЕСТИ. «Реформоване християнство». «Протестантизм в Україні».

- Хто є автором протестантської праці «95 тез» ?

Джон Веслі

Мартин Лютер

Жан Кальвін

Ульріх Цвінглі

- «Sola fide» як одна із важливих істин протестантизму у перекладі з латини означає ...

тільки Писання

тільки віра

тільки Благодать

тільки Христос

- У якому році Мартин Лютер офіційно виступив проти папства і католицької церкви та започаткував лютеранство ?

1517 р.

1525 р.

1615 р.

1617 р.

- Як називається церква, представники якої відокремились від католицизму внаслідок відмови папи Римського надати повторний шлюб їхньому лідеру ?

Лютеранська церква

Англiканська церква

Методистська церква

Адвентистська церква

- У якому році затверджено «Символ віри» англiканської церкви ?

1517 р.

1549 р.

1550 р.

1591р.

- Хто серед протестантських лiдерiв говорив про важливість принципово нового розумiння покликання i обраностi людини Богом ?

Мартин Лютер

Ульрiх Цвiнглі

Жан Кальвiн

Менно Сiмонс

- Якому напрямку протестантизму властиві гасла: «Бог допомагає тому, хто допомагає собі сам», «Працювати — значить молитися» ?

лютеранство

англiканство

кальвiнiзм

eговiзм

- Баптизм у перекладі з грецької мови означає ...

освячення вірою

занурення у воду

очищення словом

вдосконалення ділом

- Засновник якої протестантської течії зробив спробу «точно» спрогнозувати друге пришествя Христа в 1843—1844 рр.?

лютеранства

кальвiнiзму

англiканства

адвентизму

- «Санітарна реформа» є у вченні ...

лютеранства

кальвінізму

англіканства

адвентизму

- Коли утворилась організація «Свідки Єгови»?

20-pp. XVI ст.

70-pp. XIX ст.

початок XX ст.

50-pp. XX ст.

ТЕСТ. «Іслам як світова релігія». «Іслам в Україні».

- Намаз – це ...

жертвопринесення

п'ятиразова молитва

паломництво

весілля

- Сплата благодійного податку – це ...

зак'ят

хадж

намаз

рамадан

- Паломництво в Мекку – це ...

хадж

намаз

рамадан

зак'ят

- Мусульманський спосіб життя –

шаріат

намаз

азан

рамадан

- Першим халіфом після Мухамеда був ...

Алі

Абу Бакр

Омар

Осман

- Для якого напрямку ісламу властиве таке сприйняття мечеті: «Після молитви мусульманин може проводити тут багато годин, пити чай, вести світські бесіди, навіть ділові переговори, центри ідеологічної боротьби, політичної агітації і пропаганди»?

шиїзм

сунізм

хариджизм

суфізм

- Який напрям ісламу називають містично-аскетичним ?

шиїзм

сунізм

хариджизм

суфізм

- Який напрям ісламу вважають радикальним ?

шиїзм

сунізм

хариджизм

суфізм

- У якому році був утворений Кадіят (Духовне управління) мусульман Криму ?

1990 р.

199 р.

2000 р.

2010 р.

- Нік'яг у ісламі – це ...

молитва

піст

шлюб

похорон

- Арабське вітання «Ас-Салям алейкум» означає ...

здоровенькі були; мир з Богом

раді бачити Вас

Господь Всемогутній

Бог єдиний

- Свято жертвопринесення у ісламі називається ...

Курбан-Байрам

Ураза-Байрам

Маулід

Мірадж

VII. ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З КУРСУ «Релігієзнавство»

1. Актуальність релігієзнавчого світогляду, релігієзнавчих знань для людини.
2. Принципи академічного релігієзнавства.
3. Сутність і структура релігії.
4. Функції релігії.
5. Класифікація релігій.
6. Атеїзм як вид світогляду. Секуляризація. Релігійний світогляд.
7. Національні релігії Індії (індуїзм; джайнізм, сикхізм).
8. Національні релігії Китаю (конфуціанство, даосизм).
9. Національні релігії Японії (синтоїзм). Національні релігії Ірану (зороастризм).
10. Юдаїзм: основи віровчення, свята й обряди, напрями, течії.
11. Буддизм: виникнення і розвиток; основи віровчення; обрядовість.
12. Напрями і течії буддизму. Ламаїзм.
13. Буддизм у сучасному світі (зокрема, в Україні).
14. Виникнення і розвиток християнства.
15. Віровчення християнства. Нікео-Константинопольський символ віри.
16. Біблія: сакральність, структура, переклади. Морально-етичне вчення Нового Завіту.
17. Християнські таїнства.
18. Обряд у християнстві. Богослужіння.
19. Напрями, течії, конфесії у християнстві.
20. Вселенське православ'я: місце у християнстві, структура.

21. Основні етапи розвитку православ'я в Україні.
22. Основні проблеми і тенденції розвитку православ'я в Україні.
23. Ватикан – як адміністративний центр католицизму.
24. Особливості католицького віровчення й обряду. Меса у католицизмі.
25. Монашество, чернечі ордени у католицизмі. Католицькі святі. Чудотворні ікони, чудотворні місця (згідно католицизму).
26. Соціальна активність католицької церкви.
27. Етапи історії РКЦ в Україні.
28. Берестейська унія і виникнення УГКЦ
29. Видатні постаті в УГКЦ: митрополит Андрей Шептицький (1865 - 1944); патріарх Йосип Сліпий (1892 - 1984).
30. Етапи історії УГКЦ
31. Новітня історія УГКЦ: соціальна політика, чернечі організації, сакральні споруди.
32. Виникнення протестантизму. Протестантизм на сучасному етапі.
33. Спільні ознаки віровчення і культу в протестантських організаціях.
34. Лютеранство.
35. Баптизм.
36. Адвентизм.
37. Єговізм.
38. Виникнення ісламу. Сучасний етап розвитку ісламу.
39. Основи віровчення ісламу.
40. Іслам як спосіб життя мусульман. Мусульманське право.
41. Українські мусульмани: традиції і сучасність.
42. Свята й обряди в ісламі.
43. Етика та етикет мусульман.
44. Виникнення і розвиток нетрадиційних релігійних течій (НРТ) в Україні. Класифікація НРТ.
45. Свобода віросповідань.

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання всіх видів поточного і підсумкового контролю диференційоване і проводиться за 100 бальною шкалою ECTS.

Оцінка ECTS	Національна шкала		Університетська шкала
A	5 «відмінно»	зараховано	90 – 100
B	4 «добре»		80 – 89
C			70 – 79
D			60 – 69
E	3 «задовільно»		50 – 59
FX	2 «незадовільно»	не зараховано	26 – 49 (з можливістю повторного складання)
F			1 – 25 (з обов'язковим повторним курсом)

8.1. Принцип розподілу балів з релігієзнавства. Критерії ОЦІНЮВАННЯ.

Лекції	Практичні заняття (форми роботи)	Допоміжний результат (до практичних	КСР	Залікова оцінка
---------------	---	--	------------	----------------------------

		занять).		
	Есе, усні відповіді, повідомлення, участь у бесідах, презентації до поточних питань.	Тестування d-learn	Тест / підсумкова творчо-пошукова презентація (за вибором студентів)	
100	100 максим. бал за заняття	100 максим. бал за заняття	100 максимальний бал	
—	Вага оцінки в підсумку	Вага оцінки в підсумку	Вага оцінки в підсумку	
0	30	60	10	100

Оцінювання знань і вмінь студентів відбувається на практичних заняттях.

Залікова оцінка – сума поточних максимальних балів за кожен вид оцінювання.

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА РЕЛІГІЄЗНАВЧА ЛІТЕРАТУРА й РЕСУРСИ

- Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство. Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. В. Д. Титова. — Х., 2004. — 272 с. / Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/Religa_2004.pdf
- Кучера Т. М. Релігієзнавство [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. М. Кучера — К. : КНЕУ, 2016. — 95 с. // <https://core.ac.uk/download/pdf/197270159.pdf>
- Закон України про свободу совісті та релігійні організації № 987-ХІІ / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
- Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К., 2008. — 264 с. / Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>
- Опанасюк В. В. Історія світових релігій. Формування догматики та культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Суми : СумДУ, 2013. – 110 с. // https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/30587/3/History_of_religions.pdf;jsessionid=1E5802B700C31EADD02CE2699DBC34D
- Релігієзнавство: Навчально-методичний посібник / Н. І. Гончарова. — Одеса, 2017. — 116 с. // Режим доступу: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/672/1/Honcharova%20Religious%20studies.pdf>
Релігійно-інформаційна служба України // <https://risu.ua/>
- Стоцький Я. В. Релігієзнавчий словник і хронологія найважливіших дат з історії релігій до курсу «Релігієзнавство». – Тернопіль, 2011. – 56 с. / Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20566/1/slovnnyk.pdf>
- Шевченко В. М. Словник-довідник з релігієзнавства. – К. : Наук. думка, 2004. – 560 с.

ПІСЛЯМОВА

Українське суспільство – поліконфесійне, полірелігійне, плюралістичне, в якому діє свобода віросповідання. Релігійна толерантність – якісна характеристика і суспільства, і особистостей.

Епоха примусового атеїзму відійшла в історію, хоча на сучасному етапі є звичайно представники секулярного й атеїстичного світогляду.

Часто потужними джерелами духовності є релігія. У світі є велика кількість релігій, організацій, конфесій вірувань, які дають для людини віру, надію, мотивацію тощо.

Курс «Релігієзнавство» говорить про важливість співіснування й діяльності в поліконфесійному середовищі, вчить орієнтуватися на релігієзнавчі принципи в повсякденному житті задля консолідації суспільства; утврджує засади релігійно-конфесійної терпимості, можливість утвердження власних релігійно-конфесійних поглядів, повагу до світоглядних переконань представників різних релігій, конфесій, організацій, цінностей.

Релігієзнавство формує чітке бачення релігійно-конфесійних процесів у суспільстві. Разом з цим, релігієзнавство поглиблює знання про етапи розвитку, особливості віровчення, обряду тієї релігії /конфесії/світогляду, яку сповідує кожен студент. Не заперечувати й критикувати, а сприймати; не знецінювати, а поважати ціннісні переконання кожного.

Релігієзнавство має прикладний характер знань, дотичне відношення до інших наук, особливо гуманітарних, а також до різних спеціальностей, професій.

Методичні рекомендації з релігієзнавства покликані допомогти студентам здобувати знання, користуючись окресленим планом роботи, рекомендованою літературою, різноаспектними ресурсами. Поринаючи у захопливий процес роботи з релігієзнавчою літературою, джерелами, ресурсами, студенти мають можливість пізнавати більше інформації про власний світогляд чи віровчення тої релігії (релігійної організації, до якої вони прихильні). Багато цікавого розкривається для студентів у процесі вивчення про ті чи інші релігійні віровчення, традиції, що тісно пов'язані з культурними цінностями, філософськими засадами .